

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Reactie op Rekenkamer onderzoek 'Meer grip begint bij begrip'.	3544699		2 februari 2023

Geachte leden van de raad,

De Rekenkamer Hengelo heeft u op 21 december 2022 het resultaat van het onderzoek 'Datagedreven sturing in de gemeente Hengelo' aangeboden. In het rapport worden een elf conclusies en drie aanbevelingen gedaan. In deze brief geven wij graag een reactie op dit onderzoek.

Allereerst staan we graag stil bij het feit dat datagedreven sturen geen doel op zich is, zoals ook benoemd in het onderzoek. Data en technologie kunnen worden ingezet om te komen tot een zo effectief en efficiënt mogelijke inzet van middelen die bijdragen aan het creëren van publieke meerwaarde, het uitvoeren van taken en het realiseren van opgaven. In 2019 waren oplopende tekorten in het sociaal domein directe aanleiding voor de raad om structureel budget beschikbaar te stellen. Vanuit deze aanleiding is een duidelijke visie op papier gezet en is gekozen voor een pragmatische aanpak voor de implementatie van datagedreven sturen.

Inmiddels is onze organisatie twee jaar onderweg om deze visie te realiseren. Dit lijkt een goed moment om de visie te herijken en te bekijken wat komende periode nodig is om een volgende stap te kunnen maken op het gebied van datagedreven sturen. Hierin zag de Rekenkamer een momentum om onderzoek te doen naar de stand van zaken op het gebied van datagedreven sturen. Waarin de vraag *'Waar staat de gemeente Hengelo in haar implementatie van datagedreven sturing en wat heeft zij geregeld en georganiseerd voor een verantwoorde inzet van en omgang met data en technologie?'* centraal staat.

De Rekenkamer heeft deze vraag als volgt in haar conclusies beantwoordt:

De implementatie van datagedreven sturen in de gemeente Hengelo is in lijn met de landelijke ontwikkelingen naar meer datagedreven beleid en bestuur. Tot op heden zijn er door het Kern Datateam 23 dataprojecten gerealiseerd, verspreid over de diverse teams en afdelingen van de organisatie. Deze projecten helpen om met data te komen tot informatie die bijdraagt aan interne of maatschappelijke vraagstukken. De toepassing van data vindt voornamelijk plaats op het vlak van datastructurering en -analyse, waarbij in 2022 voorzichtig is geëxperimenteerd met verdergaande technologische mogelijkheden. Ook wordt de groeiende bestuurlijke aandacht voor datagedreven sturen gezien. Vanuit de bestuurlijke opdracht wijkgericht werken is een van de opdrachten om te komen tot een gestructureerde, datagedreven analyse van wijken.

Het gebruik van de datarapporten en -dashboards hangt sterk af van het individu. De affiniteit die men heeft met data en de vaardigheid om er mee te kunnen werken van leidinggevenden en medewerkers verschilt aanzienlijk. Hieruit concludeert de Rekenkamer dat het gebruik sterk achter blijft ten opzichte van de gemeentelijke ambitie waarin datagedreven sturen het 'nieuwe normaal' is. Feitelijk is deze constatering correct. Alleen wordt hiermee mogelijk de indruk gewekt dat er

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

geen stappen zijn gezet op het gebied van datagedreven sturen en dat doet te kort aan de inspanningen en resultaten die wel zijn behaald. Met de 23 dataprojecten zijn diverse teams en afdelingen in staat gesteld om te werken met data en wordt dit ook gedaan. Helaas gaat dit niet in het tempo dat in eerste instantie werd verwacht c.q. gehoopt.

De Rekenkamer concludeert dat de rol van de raad voornamelijk financieel van aard is. Er is structureel budget beschikbaar gesteld voor uitbreiding van formatie, waaruit het Kern Datateam is bekostigd. In eerste instantie is dit budget beschikbaar gesteld voor beleid in het sociaal domein. Als aanvulling op deze conclusie van de Rekenkamer zien we dat er via de P&C-cyclus aandacht wordt besteed aan de periodieke terugkoppeling van de resultaten uit het sociaal domein. Er zijn dashboards tot stand gebracht om deze verantwoording te kunnen onderbouwen met data. Andere ontwikkelingen op het gebied van datagedreven sturen worden ook middels de P&C-cyclus kenbaar gemaakt aan de raad (paragraaf Bedrijfsvoering: sub paragraaf Informatisering & IT).

Privacy en Ethiek zijn belangrijke onderwerpen als het gaat om datagedreven sturen. Het is staande praktijk in de dataprojecten die binnen gemeente Hengelo worden uitgevoerd. Ethische vraagstukken en daaraan te verbinden acties worden besproken en gedocumenteerd en indien nodig wordt een assessment uitgevoerd om de impact op privacy te bepalen. De Rekenkamer constateert dat dataprojecten niet opgenomen zijn in het verwerkingenregister en stelt hiermee dat er niet wordt voldaan aan de eisen vanuit de AVG. Wij zijn van mening dat deze conclusie genuanceerd dient te worden. In de afgelopen twee jaar is er slechts één dataproject geweest waarin persoonsgegevens zijn gebruikt. Uiteraard is er tijdens dit project een sessie (DEDA¹ inclusief DPIA²) gehouden waarin ethische/privacy onderwerpen zijn besproken. Dit is standaard onderdeel van ieder op te starten dataproject. Hier was de conclusie dat er geen nieuwe, risicovolle verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt en geconcludeerd werd dat daardoor geen opname in het verwerkingenregister noodzakelijk was. De procedure voor het goed omgaan met persoonsgegevens is wel degelijk goed gevolgd. Op basis van deze constatering door de Rekenkamer is het proces van het opnemen in het verwerkingenregister opnieuw bekeken en is de beslissing over het wel of niet opnemen van een dataproject in het verwerkingenregister als aanvullende stap opgenomen. Het betreffende project is inmiddels opgenomen in het verwerkingenregister.

Wij zijn blij dat de Rekenkamer met ons concludeert dat er goede stappen zijn gezet. Dit krijgen we ook terug van andere gemeenten en leveranciers. We zijn ons zeker bewust van het feit dat er voor de toekomst nog voldoende uitdagingen liggen. De aanbevelingen helpen ons hierin om ervoor te zorgen dat datagedreven sturen ook in de toekomst op een verantwoorde manier wordt ingezet.

Hieronder wordt separaat op de verschillende aanbevelingen ingegaan:

1. Aanbeveling Rekenkamer: Datagedreven sturing is in eerste instantie een uitvoeringswerkwijze die mogelijkheden biedt voor een efficiëntere en effectievere uitvoering van beleid. De raad houdt zich normaliter niet bezig met uitvoering. Toch is de aanbeveling om in dat in dit geval wel te doen. Datagedreven werken is in diverse aspecten en risico's meer dan alleen uitvoering en vraagt naar de mening van de Rekenkamer om kaders van de raad. Het gaat dan met name om ethische aspecten, zoals uitwisseling en gebruik van gegevens van Hengelose burgers, voor zover niet wettelijk geregeld, en de reikwijdte van informatietechnologie, zoals het gebruik van algoritmen en onder welke omstandigheden

---

¹ De Ethische Data Assistent (DEDA) helpt om ethische vraagstukken in dataprojecten, datamanagement en databeleid tijdig te herkennen.

² Een Data Protection Impact Assessment (DPIA) is een onderzoek dat duidelijk maakt of en waar grote privacyrisico's ontstaan als persoonsgegevens worden gebruikt.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Reactie college: In 2023 zal door de Afdeling Informatie & IT een herijking plaatsvinden op de I-visie van de gemeente Hengelo, waar het opstellen van een datastrategie een van de onderdelen zal zijn. In deze datastrategie komen diverse aspecten van het gebruik van data aan bod, waaronder de taken, rollen en verantwoordelijkheden in relatie tot het gebruik van data. Daarnaast zal er als vervolg op de datastrategie een aparte set met interne afspraken worden opgesteld over hoe om te gaan met ethische vraagstukken als het gaat om de inzet van data. Hierin zal worden beschreven hoe ervoor wordt gezorgd dat ethiek geborgd blijft in de projecten die worden uitgevoerd en worden de kaders die hierop van toepassing zijn beschreven. Deze set met interne afspraken willen wij graag in afstemming met de raad opstellen.

2. Aanbeveling Rekenkamer: Het werken met data zoals dit thans in Hengelo standaard is en het nieuwe normaal moet worden, vereist sturing. Deze krijgt meer gestalte indien er consequent gevraagd wordt naar onderbouwing van voorstellen met data en analyse op basis van data. Dit geldt voor zowel de raad als voor het college en het ambtelijk management

Reactie college: Deze aanbeveling wordt zeker herkend. Een goede sturing op data ter onderbouwing of monitoring van beleid is een cruciaal onderdeel voor een succesvolle inzet van datagedreven sturen. Op zowel management- als medewerkersniveau zijn al goede resultaten zichtbaar, maar we moeten ook nog de nodige stappen zetten. En dit kost logischerwijze tijd. De noodzaak en behoefte aan het eigen maken van datavaardigheid is niet voor iedereen hetzelfde. Een gedifferentieerde aanpak is daarom noodzakelijk. In de op te stellen datastrategie zal dit daarom een belangrijke plaats krijgen.

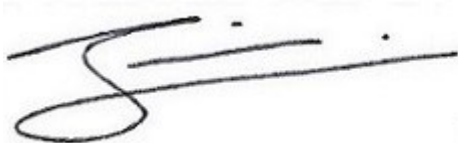
3. Aanbeveling Rekenkamer: Verifieer dat de basis op orde is voordat de stap naar voorspellende analyse wordt genomen. De basis op orde is immers het fundament van datagedreven sturing. Met de basis op orde wordt bedoeld dat de randvoorwaardelijke zaken voor datagedreven werken zijn ingericht, zowel met betrekking tot de gegevens (data op orde) als een veilige, verantwoorde en rechtmatige omgang met gegevens (basis op orde).

Reactie college: Een van de pijlers van datagedreven sturen was 'basis op orde' en zal ook een van de belangrijkste pijlers van de uit te voeren dataprojecten blijven. Zo zal de kwaliteit van de data blijvend inzichtelijk worden gemaakt. Ook het beleggen van eigenaarschap, het bespreekbaar maken van ethische aspecten en verantwoorde omgang met data blijft een vast onderdeel van ieder project.

Om meer snelheid te kunnen maken in de inzet van datagedreven sturen is het noodzakelijk om los van de dataprojecten meer bewustwording en eigenaarschap te creëren voor de mogelijkheden met data en de kwaliteit van de data. Ook hier zal in de nog op te stellen datastrategie opnieuw aandacht voor zijn en op basis van de opgedane inzichten gerichte oplossingen voor worden aangedragen.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris,

de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G. Schelberg

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074